

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У СЕРЕДОВИЩІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Ворощук О. Д. Підготовка соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у середовищі загальноосвітнього навчального закладу. Стаття присвячена питанню професійної підготовки соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Аналіз літературних джерел і власні наукові розвідки дають можливість розглянути компоненти професійної готовності майбутнього соціального педагога до роботи в умовах інклюзивної освіти: мотиваційний, когнітивний, креативний.

Встановлено умови професійної готовності педагога до роботи з дітьми з особливостями освітніми потребами: цілеспрямований розвиток ціннісно-сислової сфери особистості соціального педагога; актуалізація і розвиток якостей, які створюють професійну готовність до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; орієнтація на особистісну індивідуальність кожного вихованця тощо.

З метою формування у студентів професійної компетентності у сфері розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами нами була складена схема підготовки фахівця до роботи в навчальних закладах з інклюзивною орієнтацією на основі аналізу навчального плану зі спеціальності “Соціальна педагогіка”.

Аналізуючи план, нами виокремлено нормативні та вибіркові дисципліни циклу природничо-наукової та професійно-практичної підготовки що забезпечують опанування студентами системою знань щодо анатомо-фізіологічних особливостей дітей з порушеннями у розвитку; перспективних напрямів, сучасних технологій соціально-педагогічної роботи, методів корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми, які мають особливості психофізичного розвитку; закономірностей міжособистісного спілкування тощо.

Важливою складовою навчального процесу є педагогічна практика, яка готує майбутніх спеціалістів до практичної діяльності.

Для визначення стану готовності педагогів до роботи нами проведено анкетування серед студентів третього і четвертого курсів. Відповіді студентів показали, що 40 % студентів готові працювати в навчальних закладах з інклюзивним навчанням; 32 % студентів мають толерантне ставлення до дітей з особливими потребами; 27 % ставляться

як до особливих; 1 % ставляться до них із почуттям відрази.

Інклюзивна освіта в Україні набуває розвитку, вдосконалюється нормативно-правова база, специфіка діяльності фахівців соціально-педагогічної сфери в загальноосвітніх закладах інклюзивної орієнтації потребує безперервного самовдосконалення, широкої поінформованості, обізнаності, ерудиції, глибоких спеціальних знань і практичних умінь.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, дитина з особливими освітніми потребами, соціальний педагог, інклюзивне навчання, спільне навчання, діти з обмеженими можливостями, навчальний заклад, професійна підготовка, нормативно-правове забезпечення.

Ворошук О. Д. Подготовка социальных педагогов к инклюзивного обучения детей с особыми потребностями в среде общеобразовательного учебного заведения. Стаття посвящена вопросу профессиональной подготовки социальных педагогов к инклюзивному обучению детей с особыми образовательными потребностями в среде общеобразовательного учебного заведения.

Анализ литературных источников и собственные научные исследования дают возможность рассмотреть компоненты профессиональной готовности будущего социального педагога к работе в условиях инклюзивного образования: мотивационный, когнитивный, креативный.

Установлены условия профессиональной готовности педагога к работе с детьми с особенностями образовательными потребностями: целенаправленное развитие ценностно-смысловой сферы личности социального педагога; актуализация и развитие качеств, которые создают профессиональную готовность к работе с детьми с особыми образовательными потребностями; ориентация на личностную индивидуальность каждого воспитанника и тому подобное.

С целью формирования у студентов профессиональной компетентности в области развития, обучения и воспитания детей с особыми потребностями нами была составлена схема подготовки специалиста к работе в учебных заведениях с инклюзивным ориентацией на основе анализа учебного плана по специальности "Социальная педагогика".

Изучая план, нами выделены нормативные и выборочные дисциплины цикла естественно-научной и профессионально-практической подготовки, которые обеспечивают овладение студентами системой знаний о анатомо-физиологических особенностях детей с нарушениями в развитии; перспективных направлений, современных технологий социальной работы, методов коррекционно-реабилитационной работы с детьми, имеющими особенности психофизического развития; закономерностей межличностного общения и т.п.

Важной составляющей учебного процесса является педагогическая

практика, которая готовит будущих специалистов к практической деятельности.

Для определения состояния готовности педагогов к работе нами проведено анкетирование среди студентов третьего и четвертого курсов. Ответы студентов показали, что 40% студентов готовы работать в учебных заведениях с инклюзивным обучением; 32% студентов имеют толерантное отношение к детям с особыми потребностями; 27% относятся как к особым; 1% относятся к ним с чувством отвращения.

Инклюзивное образование в Украине получило развитие, совершенствуется нормативно-правовая база, специфика деятельности специалистов социально-педагогической сферы в общеобразовательных учреждениях инклюзивного ориентации требует непрерывного самосовершенствования, широкой осведомленности, информированности, эрудиции, глубоких специальных знаний и практических умений.

Ключевые слова: инклюзия, инклюзивное образование, ребенок с особыми образовательными потребностями, социальный педагог, инклюзивное обучение, совместное обучение, дети с ограниченными возможностями, учебное заведение, профессиональная подготовка, нормативно-правовое обеспечение.

Постановка проблеми. Кожна людина, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, має право на освіту, якість якої не різниться від якості освіти здорових людей. Цей принцип, що відбитий у низці міжнародних документів (Декларації про права інвалідів (ООН, 1975), Всесвітній програмі дій стосовно інвалідів (ООН, 1982), Конвенції про права дитини (ООН, 1989), Декларації про права розумово відсталих осіб (ООН, 1971), Всесвітній декларації «Освіта для всіх» (1990), Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів (ООН, 1993), Саламанській Декларації (1994), покладений в основу організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, що впроваджується з метою реалізації їхнього права вибору навчального закладу та форми навчання за місцем проживання із забезпеченням усіх необхідних для цього умов. У вітчизняній спеціальній освіті у концепціях “Спеціальна освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Україні на найближчі роки і перспективу” (1996 р.), “Реабілітація дітей з обмеженими фізичними чи розумовими можливостями” (1998 р.), “Державний стандарт спеціальної освіти” (2000 р.) увага концентрується на особистісному та соціально-психологічному спрямуванні виховного процесу щодо дітей з особливими освітніми потребами, а також з'являється альтернатива інтернатній моделі як єдиному і обов'язковому типу закладу для дітей з особливими потребами.

Нормативно-правовим документом у напрямі інклюзивної освіти, є наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Плану дій щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 роки» (від 11.09.2009 року), який

визначає необхідність запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах з метою здобуття якісної освіти та інтеграції в суспільство дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

Наступним кроком у розбудові інклюзивної форми освіти в нашій державі стало прийняття Концепції розвитку інклюзивної освіти (від 01.10.2010 року), що спрямована на виконання вимог міжнародних нормативно-правових документів, ратифікованих Україною. Метою затвердження Концепції є: формування нової філософії суспільства (позитивного ставлення до дітей та осіб із порушеннями психофізичного розвитку та інвалідністю); вдосконалення системи освіти та соціальної реабілітації дітей із порушеннями психофізичного розвитку, зокрема з інвалідністю; упровадження інноваційних технологій, зокрема інклюзивного навчання з використанням адаптованого міжнародного досвіду.

Варто зауважити, що основою для організації соціально-педагогічної діяльності в загальноосвітній школі є Закон України «Про освіту» (1996 р.), в якому визначений статус провідного фахівця із соціального виховання – соціального педагога – в школі (ст. 22). Соціальний педагог є спеціалістом із виховної роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами, який покликаний створювати сприятливі соціальні, навчально-виховні умови для їхнього розвитку та соціалізації.

Діти з особливими потребами, як і здорові діти, мають таке саме право на навчання, виховання та повноцінне життя. Але ці діти, як правило, здобувають освіту на дому чи в спеціалізованих закладах. Спільне навчання дітей з особливими потребами зі здоровими однолітками є одним з актуальних питань на сучасному етапі розвитку освіти. Постає питання підготовки фахівців, зокрема соціальних педагогів, до роботи в закладах з інклюзивною орієнтацією.

Аналіз останніх досліджень. Питання підготовки соціальних педагогів до професійної діяльності в сучасних умовах є важливим й актуальним. Це засвідчують системні дослідження вітчизняних учених Р. Вайноли, А. Капської, С. Литвиненко, В. Поліщук, С. Харченко та інших.

Проблема готовності є складною та багатогранною. У контексті підготовки соціальних педагогів О. Карпенко розглядає готовність як єдність двох взаємообумовлених і взаємопов'язаних складових: готовність особистості до діяльності і готовність до розвитку та саморозвитку (самовдосконалення, самокорекція, самоуправління) [2, с. 34].

Заслуговує на увагу модель готовності до соціально-педагогічної діяльності, яку пропонує Н. Кузьміна. Згідно з її поглядами, успішному вирішенню різних педагогічних завдань сприяють: 1) комплекс знань, який включає: суспільно-політичні й культурні знання, знання предмета, знання засобів педагогічної комунікації, знання психологічних

особливостей учнів, знання достоїнств і недоліків власної діяльності; 2) стимули і мотиви діяльності; 3) спрямованість особистості педагога; 4) педагогічні здібності; 5) професійно значущі якості особистості [3, с. 11].

О. Рассказова вважає, що за своїм професійним призначенням та рівнем компетентності соціальний педагог має виступати провідним суб'єктом розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти, здатним об'єднати зусилля фахівців, батьків, учнів, їхнього оточення, громади для створення позитивного внутрішньо- та зовнішньошкільного середовища [7, с. 299]

З інших наукових позицій підходить до підготовки студентів до професійної діяльності С. Харченко. У монографії „Дидактичні основи підготовки студентів до соціально-педагогічної діяльності” автор розглядає зміст і процес навчання студентів як педагогічну систему, а підготовка студентів до виконання професійних функцій має мати випереджаючий характер у розрахунку на розвиток соціальної й педагогічної ситуації, на перехід від навчально-дисциплінарного виховання до особистісного, тобто націленість на саморозвиток особистості.

Підготовці соціальних педагогів до роботи у закладах з інклюзивним навчанням і навчанню та вихованню дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах присвячені дослідження В. Бондаря, О. Васильченко, Л. Дробот, В. Засенко, Т. Ілляшенко, А. Колупаєвої, Н. Мірошніченко, Т. Сак, В. Синьова, Т. Скрипник, Н. Стадненко, О. Таранченко, В. Тарасун, М. Чайковський та інших. Соціальний педагог є ключовим фахівцем у забезпеченні навчанням і вихованням дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі.

Формулювання мети статті. Актуальність дослідження проблеми підготовки педагогічних кадрів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти обумовлена соціальним замовленням суспільства.

Зважаючи на вищезазначені аспекти, метою нашої статті є розглянути коло питань, пов'язаних з формуванням професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інклюзивна освіта є однією з тих концепцій, яка вимагає зміни усталених уявлень, що формувалися протягом багатьох десятиліть, в усіх учасників системи освіти. Це гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання відбувається за індивідуальними навчальними планами та забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. А

концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства і навчання в інклюзивних навчальних закладах є корисним, як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для дітей з типовим рівнем розвитку, членів родин та суспільства в цілому. Саме соціальні педагоги мають бути готові працювати у навчальних закладах з інклюзивним навчанням.

Аналіз літературних джерел і власні наукові розвідки дали можливість розглянути мотиваційний, когнітивний, креативний, діяльнісний компоненти професійної готовності майбутнього соціального педагога до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Щодо умов становлення професійної готовності педагога до роботи з дітьми з особливостями освітніми потребами, то це є цілеспрямований розвиток ціннісно-сислової сфери особистості соціального педагога; актуалізація і розвиток якостей, які створюють професійну готовність до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; орієнтація на особистісну індивідуальність кожного вихованця, забезпечення диференційного та індивідуально-творчого підходу; посилення аксіологічного аспекту в підготовці педагогів до роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, концентрація їх на морально значущих подіях, включення в активні види навчальної діяльності, що спонукають до моральної рефлексії.

Важливим аспектом у процесі підготовки соціальних педагогів до роботи в інклюзивних умовах є формування у них професійно-ціннісних орієнтацій, професійно-особистісних якостей, умінь та професійних компетенцій.

Науковці виділяють професійно-ціннісні орієнтації педагога, який працює з дітьми з особливими освітніми потребами. Зокрема:

- визнання цінності особистості дитини незалежно від її порушення;
- спрямованість на розвиток особистості в цілому, а не тільки на отримання освітнього результату;
- усвідомлення своєї відповідальності як носія культури та її транслятора для дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- розуміння творчої сутності педагогічної діяльності з дітьми, що потребує великих духовних та енергетичних затрат тощо.

До професійно-особистісних якості педагога, який працює з дітьми з особливостями психофізичного розвитку відносять милосердя, емпатію, толерантність, педагогічний оптимізм, високий рівень самоконтролю і саморегуляції.

Професійно-особистісні уміння педагога, який працює з дітьми з особливостями психофізичного розвитку включають креативність, творчий підхід до вирішення проблем, завдань педагогічної діяльності; уміння дотримуватися конфіденційності службової інформації та особистісних таємниць вихованця.

До видів професійної діяльності і професійні компетенції відносять дидактичну, виховну, комунікативну, методичну, трансформаційну.

З метою формування у студентів професійної компетентності у сфері розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами нами була складена схема підготовки фахівця до роботи в навчальних закладах з інклюзивною орієнтацією на основі аналізу навчального плану зі спеціальності “Соціальна педагогіка” (спеціалізація: “Практична психологія в закладах освіти”) освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» [1].

Так, до нормативних та вибіркових дисципліни циклу природничо-наукової підготовки належать такі навчальні дисципліни: вікова фізіологія і валеологія, основи медичних знань і психогігієни, основи дефектології, вікова та педагогічна психологія, патопсихологія; до професійно-практичної підготовки належать основи соціально-правового захисту особистості, етика соціально-педагогічної діяльності, соціальна педагогіка, соціально-педагогічна робота в закладах освіти, технології соціально-педагогічної роботи, соціально-педагогічні засади міжособистісного спілкування, соціально-педагогічна робота в сфері дозвілля, основи психотерапії, психоконсультавання і психокорекції, соціально-педагогічна діяльність з дітьми та молоддю з особливими потребами, соціально-педагогічний тренінг, організація психологічної служби; до практичної підготовки навчального плану спеціальності належать ознайомлювальна соціально-педагогічна практика в закладах освіти, волонтерська практика, організаційно-дозвіллева практика, соціально-педагогічна практика в закладах освіти.

Нормативні та вибіркові дисципліни циклу природничо-наукової та професійно-практичної підготовки забезпечують опанування студентами системою знань щодо анатоми-фізіологічних особливостей дітей з порушеннями у розвитку; перспективних напрямів, сучасних технологій соціально-педагогічної роботи, методів корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми, які мають особливості психофізичного розвитку; закономірностей міжособистісного спілкування; консультавання тощо.

Засвоєння цих знань забезпечує володіння уміннями: створювати сприятливі умови для стимулювання й активізації внутрішніх компенсаторних механізмів дітей з особливостями психофізичного розвитку; будувати навчально-виховний процес з урахуванням охоронно-оздоровчих, діагностичних стратегій; активно використовувати та поєднувати різноманітні технології та форми допомоги; організовувати життєдіяльність з урахуванням особливостей дітей в систему соціально-педагогічних відносин з однолітками з типовим розвитком та з дітьми інших вікових груп.

Не менш важливою складовою навчального процесу є педагогічна практика, яка готує майбутніх спеціалістів до багатогранної практичної діяльності, підвищити рівень професійної підготовки.

Для визначення стану готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи в навчальних закладах з інклюзивним навчанням ми провели анкетування серед студентів третього і четвертого курсів. Відповіді

студентів показали, що 40 % студентів готові працювати в навчальних закладах з інклюзивним навчанням; 32 % студентів мають толерантне ставлення до дітей з особливими потребами; 27 % ставляться як до особливих; 1 % ставляться до них із почуттям відрази. Щодо емоцій які переживають студенти коли спостерігають за дітьми з особливими потребами, то відчують переживання 22%, зацікавленість 12%, хвилювання 29%, сум 24%, симпатію 6%, страх 7%. На запитання «Як ви ставитесь до навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітніх школах» думки студентів були такими: 30 % вважають що такі діти мають навчатись у спеціалізованих закладах, 48 % - в загальноосвітніх школах чи окремих класах, важко визначитись у перевагах і недоліках інклюзивного навчання – 22 % студентам.

Отримані знання і вміння надають можливості майбутнім соціальним педагогам у навчальних закладах сприяти забезпеченню психофізичного і соціального розвитку дітей, враховувати індивідуальні особливості кожної дитини при складанні індивідуальної програми розвитку, навчання і виховання з метою корекції процесів розвитку і соціалізації дитини, у якої в результаті дії різних факторів ці процеси є ушкодженими; ефективно організовувати взаємодію з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами [4]. З ініціативи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Міністерством соціальної політики доповнено Класифікатор професій посадою асистента вчителя інклюзивного навчання (наказ Держспоживстандарту від 28.07.2010 р. № 327).

Задля підвищення кваліфікації фахівців у сфері інклюзії Інститутом спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України було розроблено навчальний курс та навчально-методичний посібник до нього «Вступ до інклюзивного навчання», який включено до навчальних планів інститутів післядипломної педагогічної освіти. У продовж 2011 року розроблено навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти» та навчально-методичний посібник «Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання», «Основи інклюзивної освіти», «Лідерство в інклюзивній школі» та практичні посібники «Інклюзивна освіта», «Як зробити школу інклюзивною», «Український жестівник для батьків».

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, хочеться відмітити, що інклюзивна освіта в Україні набуває розвитку, вдосконалюється нормативно-правова база, специфіка діяльності фахівців соціально-педагогічної сфери в загальноосвітніх закладах інклюзивної орієнтації потребує безперервного самовдосконалення, широкої поінформованості, обізнаності, ерудиції, глибоких спеціальних знань і практичних умінь. З аналізу навчального плану бачимо, що студенти у процесі навчання отримують необхідні знання для роботи у закладах з інклюзивною орієнтацією. Водночас необхідно інформувати студентів і фахівців про інклюзію, застосовувати різноманітні форми і методи навчання студентів на розвиток позитивних емоцій, створення на заняттях сприятливого емоційного мікроклімату задля успішної підготовки

соціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами у середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми з особливим освітніми потребами в загальноосвітньому просторі засвідчує потребу у майбутніх наукових розвідках з метою вивчення і уточнення особливостей підготовки фахівців до інклюзивного навчання, формування професійної компетентності педагогів у сфері розвитку, навчання і виховання дітей особливостями розвитку.

Список використаних джерел

1. Ворощук О. Робота в умовах інклюзивної освіти / О. Ворощук// Освітнянське слово. – 2016.– № 6-7. – С. 5.
2. Карпенко О. Г. Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах університетської освіти : автореф. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / О. Г. Карпенко. – К., 2008. – 48 с.
3. Кузьміна Н. В. Способности, одаренность, талант учителя / Кузьміна Н. В. – Л. : [б. и.], 1985. – 54 с.
4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.
5. Міщик Л. І. Основні аспекти підготовки соціальних педагогів до організації виховної роботи в закладах інклюзивного навчання/ Л. Міщик// Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2014. - №2. – С. 190 – 194.
6. Першко Г. Змістові компоненти підготовки соціальних педагогів до роботи в загальноосвітніх закладах / Г. Першко // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. / за ред. Г. Г. Філіпчук – Чернівці : Рута, 2008. – Вип. 363. Педагогіка та психологія. – С. 162–168.
7. Рассказова О. І. Розвиток соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти: теорія та технологія : монографія / О. І. Рассказова. – Х. : ФОРМ Шейніна О. В., 2012. – 468 с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Voroshhuk O. Robota v umovah inkluzivnoї osviti / O. Voroshhuk// Osvitjans'ke slovo. – 2016.– № 6-7. – S. 5.
2. Karpenko O. G. Profesijna pidgotovka majbutnih social'nih pracivnikov v umovah universitets'koї osviti : avtoref. na zdobuttja nauk. stupenja doktora ped. nauk : spec. 13.00.04 “Teorija ta metodika profesijnoї osviti” / O. G. Karpenko. – K., 2008. – 48 s.
3. Kuz'mina N. V. Sposobnosti, odarennost', talant uchitelja / Kuz'mina N. V. – L. : [b. i.], 1985. – 54 s.
4. Martinchuk O.V. Osnovi korekcijnoї pedagogiki: [navch.-metod. posibnik dlja studentiv naprjamu pidgotovki «Doshkil'na osvita»] / Olena

- Valeriivna Martinchuk. – K.: Kiivs'k. un-t imeni Borisa Grinchenka, 2010. – 288 s.
5. Mishhik L. I. Osnovni aspekti pidgotovki social'nih pedagogiv do organizacii vihovnoi roboti v zakladah inkluzivnogo navchannja/ L. Mishhik// Naukovi zapiski NDU im. M. Gogolja. Psihologo-pedagogichni nauki. – 2014. - №2. – S. 190 – 194.
 6. Pershko G. Zmistovi komponenti pidgotovki social'nih pedagogiv do roboti v zagal'noosvitnih zakladah / G. Pershko // Naukovij visnik Chernivec'kogo universitetu : zb. nauk. pr. / za red. G. G. Filipchuk – Chernivci : Ruta, 2008. – Vip. 363. Pedagogika ta psihologija. – S. 162–168.
 7. Rasskazova O. I. Rozvitok social'nosti uchniv v umovah inkluzivnoi osviti: teorija ta tehnologija : monografija / O. I. Rasskazova. – H. : FOP Shejnina O. V., 2012. – 468 s.

Voroshchuk O. D. Preparation of social teachers to inclusive education of children with the special necessities in the environment of general educational institutions. The article is devoted to the question of professional preparation of social teachers to the inclusive studies of children with the special educational necessities in the environment of general educational institutions.

The analysis of literary sources and own scientific explore services gave an opportunity to consider the components of professional readiness of future social teacher to work in the conditions of inclusive education: motivational, cognitive, creative.

The conditions of professional readiness of teachers to work with children with special educational institution are: purposeful development of valued-semantic sphere of personality of social teacher; actualization and development of grades which create professional readiness to work with children with the special educational institutions; orientation on personality individuality of every pupil etc.

With the aim of forming for the students professional competence in the field of development, studies and education of children with the special necessities, by us was made the scheme of preparation of specialist to work in educational institutions with inclusive orientation on the basis of analysis of curriculum from speciality "Social pedagogy".

Analysing a plan, we are distinguish normative and selective disciplines of cycle of naturally-scientific and professionally-practical preparation which provide a mastering by students the system of knowledge about anatomical and physiological features of children with violations in development; perspective directions, modern technologies of social-pedagogical work, methods of correction-rehabilitation work with children that have features of psycho-physical development; conformities interpersonality communication etc.

The important component of educational process is pedagogical practice which prepares future specialists to practical activity. For determination of ready of teachers condition to work we are conduct a questionnaire among the

students of the third and fourth courses. The answers of students showed that 40 % students are ready to work in educational institutions with inclusive studies; 32 % students have tolerant attitude to children with the special necessities; 27 % attitude as to the special; 1% attitude to them with sense of disgust.

Inclusive education in Ukraine acquires development, improving a normative-legal base. The specific of activity of specialists of social-pedagogical sphere in general establishments of inclusive orientation needs continuous self-perfection, wide knowledge, awareness, erudition, profound knowledge and practical abilities.

Key words: inclusion, inclusive education, child with the special educational necessities, social teacher, inclusive studies, general studies, children with disabilities, educational institute, professional preparation, normative-legal providing.

Отримано 11.05.2016

УДК 37.013.42:37

Н. С. Гевчук
antnata@ukr.net

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ В УКРАЇНІ

Гевчук Н. С. Аналіз соціально-педагогічних проектів та програм роботи з дітьми трудових мігрантів в Україні. В статті представлено загальний аналіз соціально-педагогічних проектів та програм роботи з дітьми трудових мігрантів в Україні. Подано детальний опис проаналізованих проектів, зокрема мети, установи, яка реалізовувала проект, цільової аудиторії, терміну дії та форм роботи.

Висвітлено 10 основних програм та проектів роботи з дітьми трудових мігрантів. Які були реалізовані в період з 2003 року по 2010 рік, включно. Метою аналізу програм було визначення пріоритетних форм роботи з дітьми трудових мігрантів, практичної спрямованості проектів, а також на основі попереднього досвіду роботи державних закладів, благодійних фондів, громадських організацій, правозахисних центрів сформуванати план та зміст формульованого експерименту нашого дослідження в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

Проаналізовано проведений моніторинг інформаційно-освітньої, соціально-педагогічної та психологічної роботи з дітьми трудових мігрантів у навчальних закладах 22 областей України, здійснений